

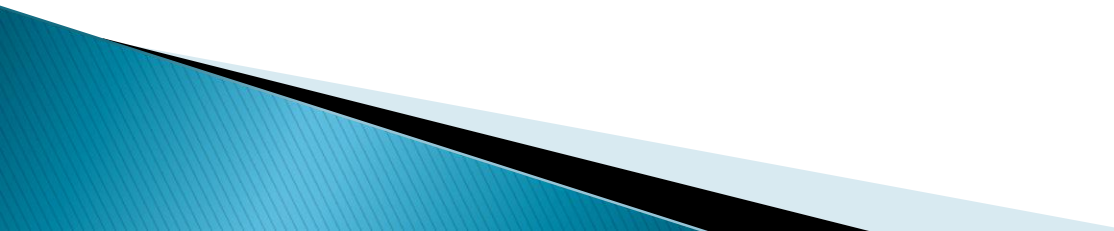

BPrAL AAB
CILËSI. LIDERSHIP. SUKSESI!

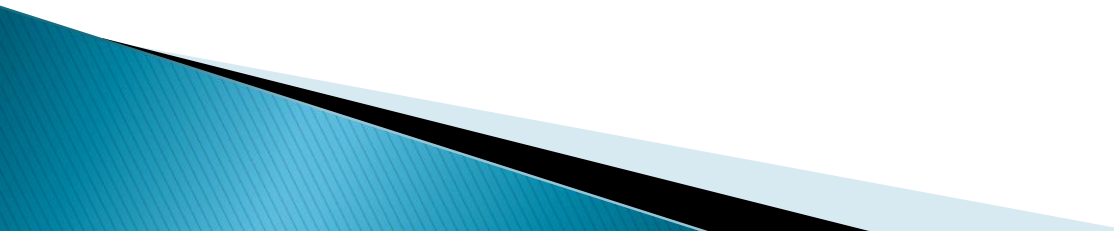
Praktikat e qeverisjes së korporatës dhe raportim i tyre

Prof.Phdc Agron Dida

Kapitulli 3-2: Praktikët e qeverisjes së korporatës dhe raportim i tyre

1. Kompensimi i drejtorëve
 2. Marrëdhëniet e aksionarëve me palët e lidhura
 3. Raportimi i qeverisjes së korporatës
-

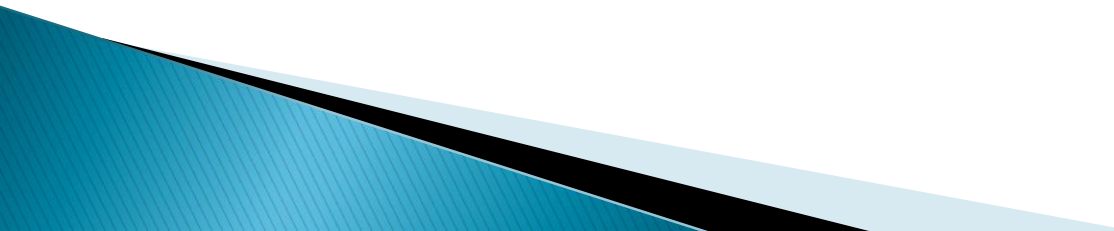
Kompensimet e drejtorëve

- ▶ Vendosen nga komiteti i kompensimeve (të të përbërë nga drejtorët jo-ekzekutiv)
 - ▶ Kompensimi duhet të jetë në funksion të performancës individuale dhe të organizatës
 - ▶ Pasqyrat financiare duhet të japin shpjegime për politikën e kompensimeve
-

Qëllimi i kompensimeve të drejtorëve

- ▶ Për të tërhequr kandidatët të nivelit dhe të kalibrit të duhur
- ▶ Paketat e kompensimeve duhet të dizajnohen në mënyrë të tillë për të motivuar sa duhet drejtorët për të arritur nivelet e dëshiruara të performances për kompaninë, interesat e aksionarëve dhe interesat e tyre personale

Nevojat për udhëzime

- ▶ Për shkak të pagesës së tepruar të pagave dhe të bonuseve për do drejtorët
 - ▶ Kompensimet shihen si një nga abuzimet kryesore në korporatat
 - ▶ Për drejtoret me performanca të mirë udhëzimet nuk shihen si pengesë por edhe me shumë justifikon një gjë të tillë
-

Roli dhe funksioni i komitetit për kompensime

- ▶ Përcakton politikat e përgjithshme të kompensimeve
 - Kompensimi i drejtorëve ekzekutiv
 - Kompensimi te bazuara ne paketat specifike të kompensimeve
 - Komiteti është i pavarur
 - Përbëhet prej drejtoreve jo-ekzekutiv

Politikat për kompensim

Përfshijnë këto elemente:

- ▶ Normat e pagesave për secilën paketë
- ▶ Pjesa e llojeve të ndryshme të shpërblimeve
- ▶ Periudha brenda së cilës bëhen të pagueshme elementet që paguhen për performancën
- ▶ Cilat pjesë e shpërblimeve duhet të jetë në funksion të performencës së matshme
- ▶ Transparenca e kompensimeve të drejtorëve në pasqyrat vjetore financiare

Masat e performancës

- ▶ Çështja kyçe e politikave për kompensime është ajo se cilat masat e performances të përdoren për të përcaktuar kompensimin e drejtorëve?

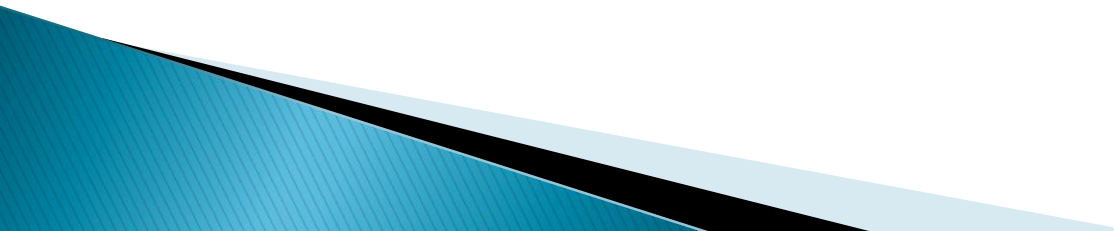
Problemet janë:

- ▶ Zgjedhja e masave të gabuara të performances-ato nga te cilat kompania nuk ka përfitim
- ▶ Fokusimi i tepruar në performancën afat-shkurtë
- ▶ Kompensimet që dalin pas një kohe me të vonë për të kaluarën e jo për performancën aktuale
- ▶ Synimet dhe objektivet e ndryshme strategjike
- ▶ Diferenca midis niveleve të menaxhmentit
- ▶ Aftësia e menaxherëve për të lenë punën
- ▶ Performancat individuale

Paketat e kompensimeve

- ▶ Paketat duhet të **tërheqin, mbajnë dhe motivojnë drejtorët**
- ▶ Që posedojnë cilësinë e duhur, duke
- ▶ Mbajtur parasysh edhe interesat e aksionareve

Rroga bazë

- ▶ Në përputhje me kushtet e kontratës – nuk lidhet me performancën e kompanisë apo drejtorit
 - ▶ Përcaktohet sipas eksperiencës së drejtorit
 - ▶ Si dhe niveleve të ngjajshme në treg (normat e tregut)
-

Shpërblimet e bonuset në funksion të performancës

Drejtoreshë mund të paguhet një shpërblim ose bonus nëse performanca është e mirë:

- ▶ Mirëpo disa kompani për të shmangur pagesave të tepërta kanë vendosur limite mbi planet e bonuseve si përqindja fikse e rrogës – e limituar
- ▶ Bonuset për transaksionet-kanë ngjallur debat
 - Përfitimet nga blerja e kompanive, dhe
 - Përfitimet nga vënja në funksion

Aksionet

- ▶ Shpërblim për performance te mirë
- ▶ Mirëpo përmbajnë limite të caktuara sa i përket shitjes së tyre

Kontratat me mundësi zgjedhjeje të aksioneve

- ▶ Afrojnë drejtorëve mundësinë e blerjes së aksioneve me një çmim specifik pas një periudhe kohe të caktuar në të ardhmen
- ▶ Kodi i kombinuar i Mbretërisë së Bashkuar parashton se aksionet e ofruara ose format e tjera të kompensimit nuk duhet të jenë të ushtrueshme në më pak se sa **tre vjet**

Përfitimet në natyrë

- ▶ Makina
- ▶ Sigurime Shëndetësore
- ▶ Sigurime jetësor
- ▶ Pagesat e pushimeve
- ▶ Kredit- shikohen si çështje problematike

Konsideroni skandalet psh. Kredia prej 408 milion \$ për CEO WorldCom – Berni Ebors

Për shkak të keqpërdorimeve shumë juridiksione i ndalojnë kredit ndaj drejtorëve të kompanive të listuar në bursa

Pensionet

- ▶ Kompanitë e paguajnë kontributet pensionale, vlera e pagesave është e ndryshme, pagesat për drejtorët të hierarkisë së lartë janë më të mëdha se sa të personelit
- ▶ Mirëpo Kodi i Kombinuar i Mbretërisë së Bashkuar parashtron si rregull i përgjithshëm:
 - Rroga bazë duhet te jete si baza e llogaritjes së pensionit
 - Duke perfshirë edhe shpërblimet tjera

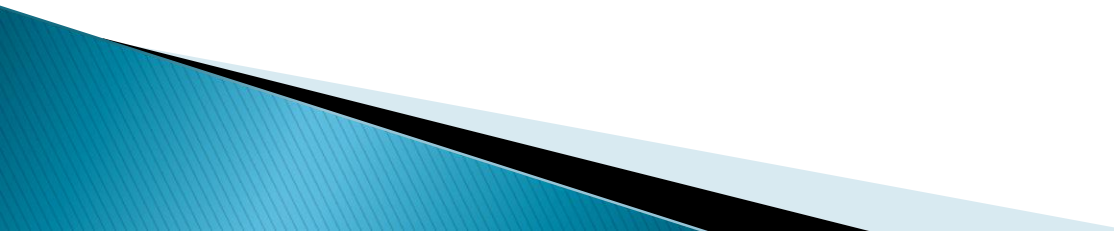
Kontratat dhe ndërprerja e marrëdhënieve të punës

- ▶ Kohëzgjatja kontratave mund të jetë problem specifik për kompaninë
- ▶ Kodet e qeverisjes së korporatës udhëzojnë shmangien e kontratave më të gjata se 12 muaj
- ▶ Periudha e paralajmërimit të drejtorëve për ndërprerjen të kontratës kufizohet:
 - 1 vit
 - 6 muaj ose me pak sipas kodit të Singapurit etj.

Kompensimi i drejtorëve jo-ekzekutivë

- ▶ Për tu shmangur situatave në të cilat komiteti i kompensimeve mbete përgjegjës vetëm për kompensimet e drejtorëve.
- ▶ Kodi i Kombinuar i Mbretërisë së Bashkuar parasheh që kompensimet për drejtorët jo-ekzekutiv të:
 - ▶ Përcaktohet nga bordi ose aksionarët duke u bazuar ne statutin e kompanisë

Dhënia e shpjegimeve për kompensimet

- ▶ Raportet vjetore duhet të japin shpjegime për:
 - ▶ Politikat për kompensime
 - ▶ Marrëveshjet për drejtorët individual
-

Marrëdhëniet e aksionarëve me palët e interesuara

- ▶ Bordi duhet të ketë bashkëbisedime të rregullta me aksionarët
 - Sidomos me aksionarët institucional
 - Takimet e Përgjithshëm Vjetore është forumi më i rëndësishëm i komunikimit

Takimet e përgjithshme

- ▶ Mënyra më e rëndësishme zyrtare e komunikimit dhe udhëzimet e qeverisjes sugjeron që bordi duhet të inkurajoj që aksionarët të marrin pjesë në këto takime: Raporti Hampel në MB bane disa rekomandime ne lidhje me takimit e përgjithshëm vjetor
 - Lajmërimi dhe dokumentet të dërgohen së paku 20 ditë para takimit
 - Kompanitë duhet të prezantojnë rezultatet vjetore
 - Kryetarët e komiteteve më të rëndësishme duhet të jenë pranishëm për t'u përgjigjur pyetjeve

Takimet e përgjithshme

- ▶ Aksionarët duhet të jenë të aftë të votojnë ndarazi për secilën çështje
- ▶ Kompania duhet të propozojë një rezolutë sa i përket raporteve dhe pasqyrave financiare

Votat me prokurë

- ▶ Një i pajisur me prokurë është një person i cili caktohet nga një aksionar për te votuar në emër të atij aksionari në takimin e kompanisë

Raportimi i qeverisjes së korporatës

- ▶ Raportet vjetore duhet te **paraqesin një pamje të drejtë e të balancuar të kompanisë**, duhet të tregojnë faktin nëse:
 - Kompania ka vepruar në përputhje me rregulloret
 - Kodet përkatëse për qeverisje
 - Dhënia e shpjegimeve specifike çështjeve të bordit
 - Rishikimi i kontroleve të brendshme
 - Vijimësia marrëdhënieve me palët e interesuara etj.

Parimet kundrejt detyrimit

- ▶ Bursa e Londrës kërkon :
 - Një deklaratë se si kompania zbaton parimet e kodit të qeverisjes së korporatës
 - Një deklaratë nëse kompania ka vepruar apo jo me dispozitat (provizionet) e Kodit të Kombinuar

Kërkesat për raportim

Raportet e qeverisjes së korporatës sugjerojnë që drejtorëve duhet shpjeguar përgjegjësit e tyre për pasqyrat financiare dhe ta raportojnë faktin se biznesi përmbush hipotezën e vijimësisë.

- ▶ Varësisht prej juridiksioneve mund të kërkojnë deklaratat tjera si:
 - Bordi drejtorëve - përbërja
 - Raportet nga komitetet
 - Raportet për marrëdhëniet me auditorët- nëse janë ndërruar
 - Deklarata për parimin e vijimësisë
 - Raportet për të ardhmen dhe të qëndrueshmërisë— të balancuara